

Autettavan kohtaaminen ja ensiarvio

Tuomas Salvisto, terveydenhuollon suunnittelija, keskustoimisto

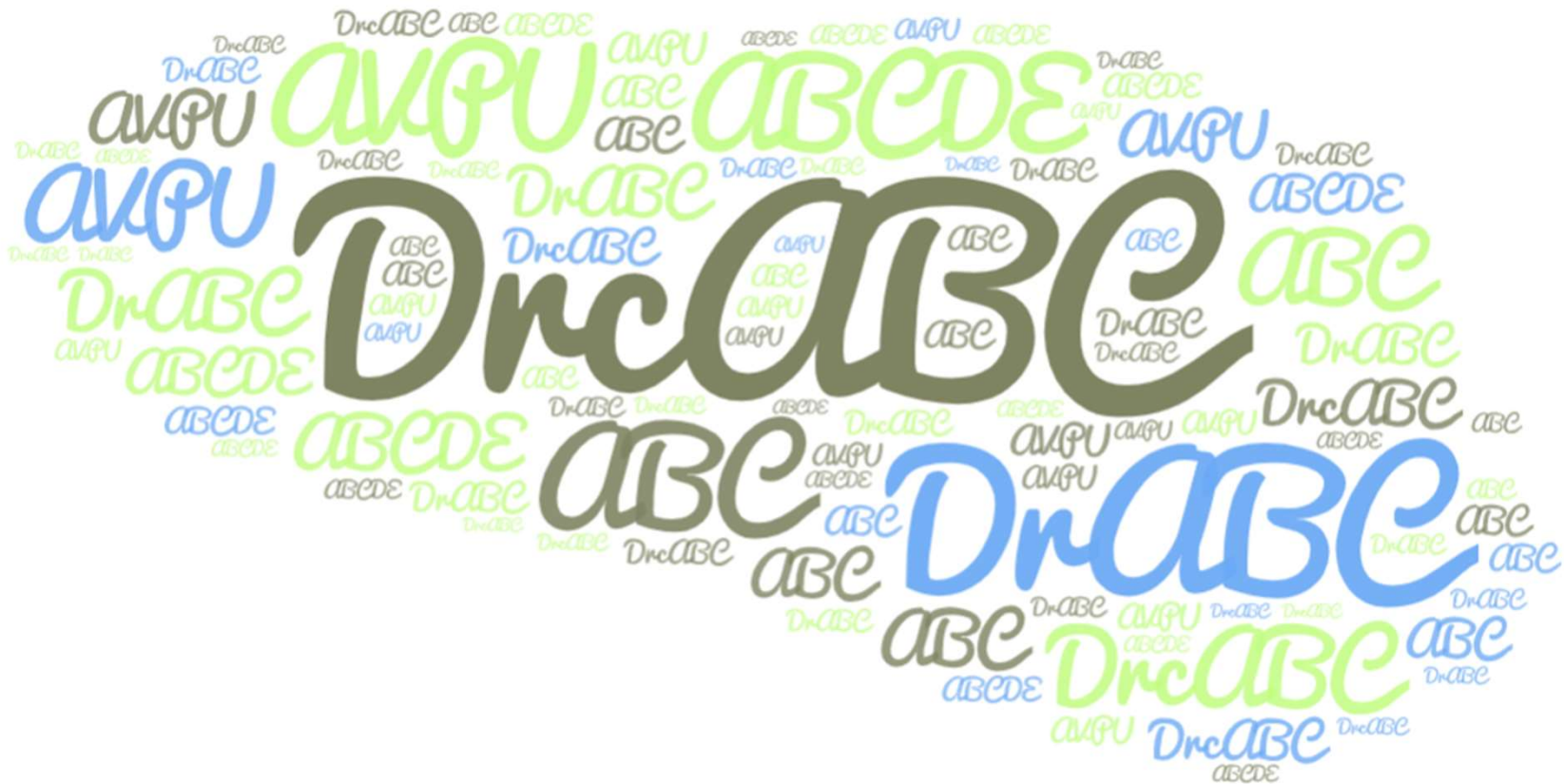
Terminologiaa

- **Autettava** = apua vastaanottava taho
- **Kohtaaminen** = *"Kahden tai useamman ihmisen välillä tapahtuva merkityksellinen hetki, jossa he kokevat henkistä yhteyttä toisiinsa"...* tai sit ihan vaan ne ensihetket kun fyysisesti tavataan.
- **Ensiarvio** = systemaattisesti toteutettu, tilanteen ja autettavan peruselintoimintojen karkea arvio

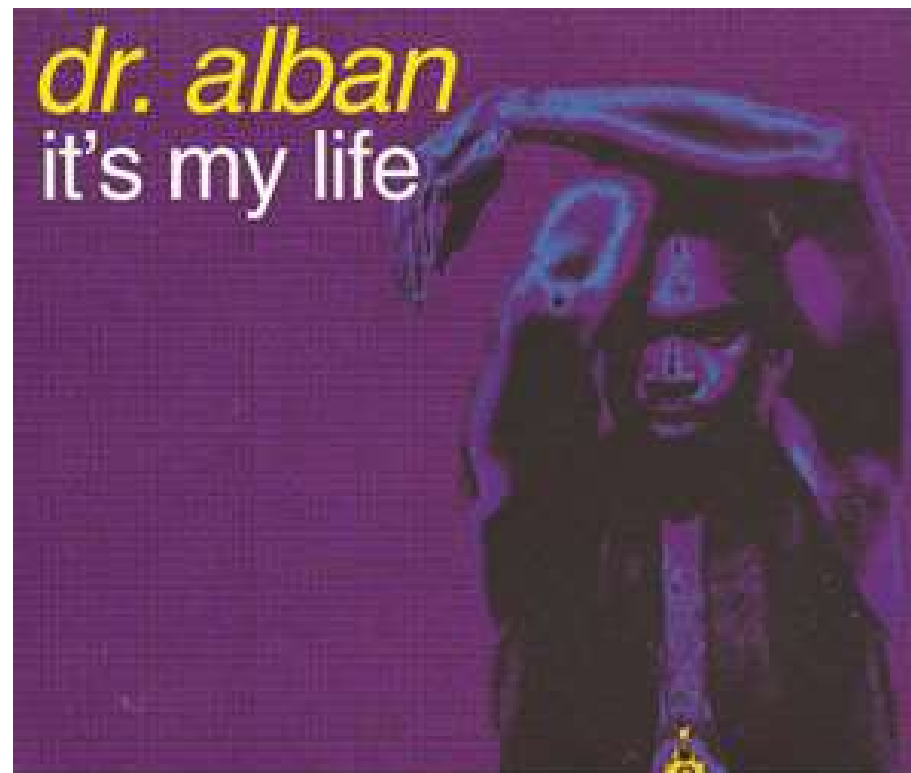
”Vastuuvapauslauseke”

- Esityksen sisällöt yleisperiaatteita eli lopulliset toimintaprotokollat esim. lisäävun hälyttämisestä ovat osaltaan tilanne- ja roolikohtaisia.
- Tärkeää on aina sopia ja tietää, millaisin periaattein ja millaista apua paikalle pyydetään sekä miten.
 - Koskee siis ihan kaikkia toimijoita tilaisuuden aikana. Erilaista apua tarvitsevan voi kohdata ensimmäisenä kuka vaan; kaikilla on vastuu ja velvollisuus auttaa kykyjensä mukaan! (Pelastuslaki 2011; auttamisvelvollisuus)

Tärkeintä on, että kaikki tulee tehtyä

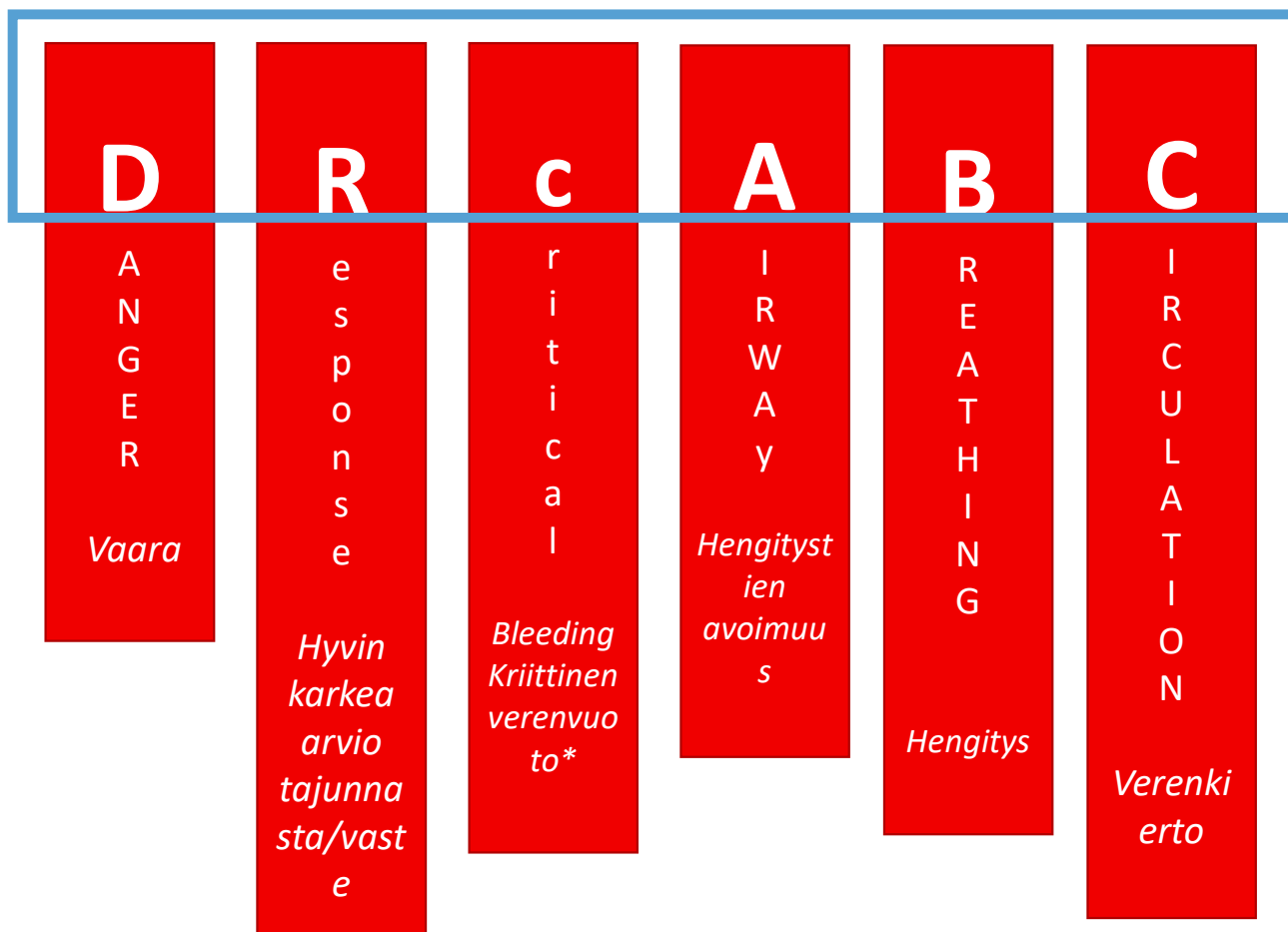

Muistisääntöjä piisaa...

Kuva:[https://en.wikipedia.org/wiki/It%27s_My_Life_%28Dr._Alban_song%29#/media/File:It's_My_Life_\(Dr._Alban_single_-_cover_art\).jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/It%27s_My_Life_%28Dr._Alban_song%29#/media/File:It's_My_Life_(Dr._Alban_single_-_cover_art).jpg)

Euroopan elvytysneuvosto (ERC) suositaa*...

Danger - vaara

- Onko auttajan turvallista lähestyä tilannetta?
 - Vilkas tie, sortuma/putoamavaara jne.
 - Huomioi maailman kolmiulotteisuus
 - Muun henkilön aiheuttama uhka
- Edellyttääkö tilanne autettavan hätäsiirtoa?
 - Esim. henkilö auton sisällä, joka palaa
- Looginen 1. askel; yleensä tilanne havaitaan jo hieman kauempaa.

Response – karkea arvio tajunnasta (/vaste)

- Varsin looginen 2. askel; kun lähestytään henkilöä, joka vaikuttaa autettavalta -> puhuttele ("Hei, mitä kuuluu, onko kaikki ok?")
- Vastaako? Jos ei, puhuttele vähän kovemmalla äänellä ja esim. kosketa olkapäästä ja ravista hieman (huomioi oma turvallisuus)
- Toisaalta jos olet "hälytettynä" paikalle, esim. ea-päivystäjänä, pohdi jo matkalla paikalle onko vaste suhteessa esitietoihin riittävä (esim. elvytys käynnissä ja ea-partio matkalla -> esitietojen perusteella lisäapua tarvitaan -> varmista lisäavun hälytys 112).

Critical bleeding – kriittinen verenvuoto

- Silmin havaittava kriittinen verenvuoto. Epäily henkeä uhkaavasta verenvuodosta.
- **Verenvuodon tyrehdyttäminen painamalla** esim. käsin ja polvella vamma-alueelle.
 - Tämän jälkeen verenvuodon hallinta varsinaisilla vuototuotteilla, esim. kiristysside, hemostaatti jne.
- Ei siis mitään ”blood sweeppejä” tms. tässä vaiheessa!

Airway – hengitystien avoimuus

- Onko hengitystie avoin? Reagoimattomalla henkilöllä riski, että kieli tukkii hengitystiet -> avaa hengitystiet leukaa nostamalla ja taivuttamalla päätä kevyesti taakse päin.
 - Vammapotilaalla tue kaularankaa käsin, mikäli epäilet rankavammaa.

Breathing - Hengitys

- Tuntuuko ilmavirtaus? Jos ei -> aloita elvytys.
- Varmista lisäapu viimeistään tässä vaiheessa.
- Normaalistihan ihmisen hengitys ei herätä huomiota, kiinnitä huomiota poikkeavuuksiin.
- Hengitystaajuus
 - Onko poikkeuksellisen matala $<8/\text{min}$, poikkeuksellisen korkea $>25/\text{min}$
- Hengitystyö
 - Näyttääkö vaikealta? Kuuluuko korvin poikkeavia ääniä? Vammapotilaalla, liikkuuko rintakehä symmetrisesti?

Circulation - verenkierto

- Ihon lämpö ja hikisyys
- Tuntuuko rannesyke?
 - Syketaajuus

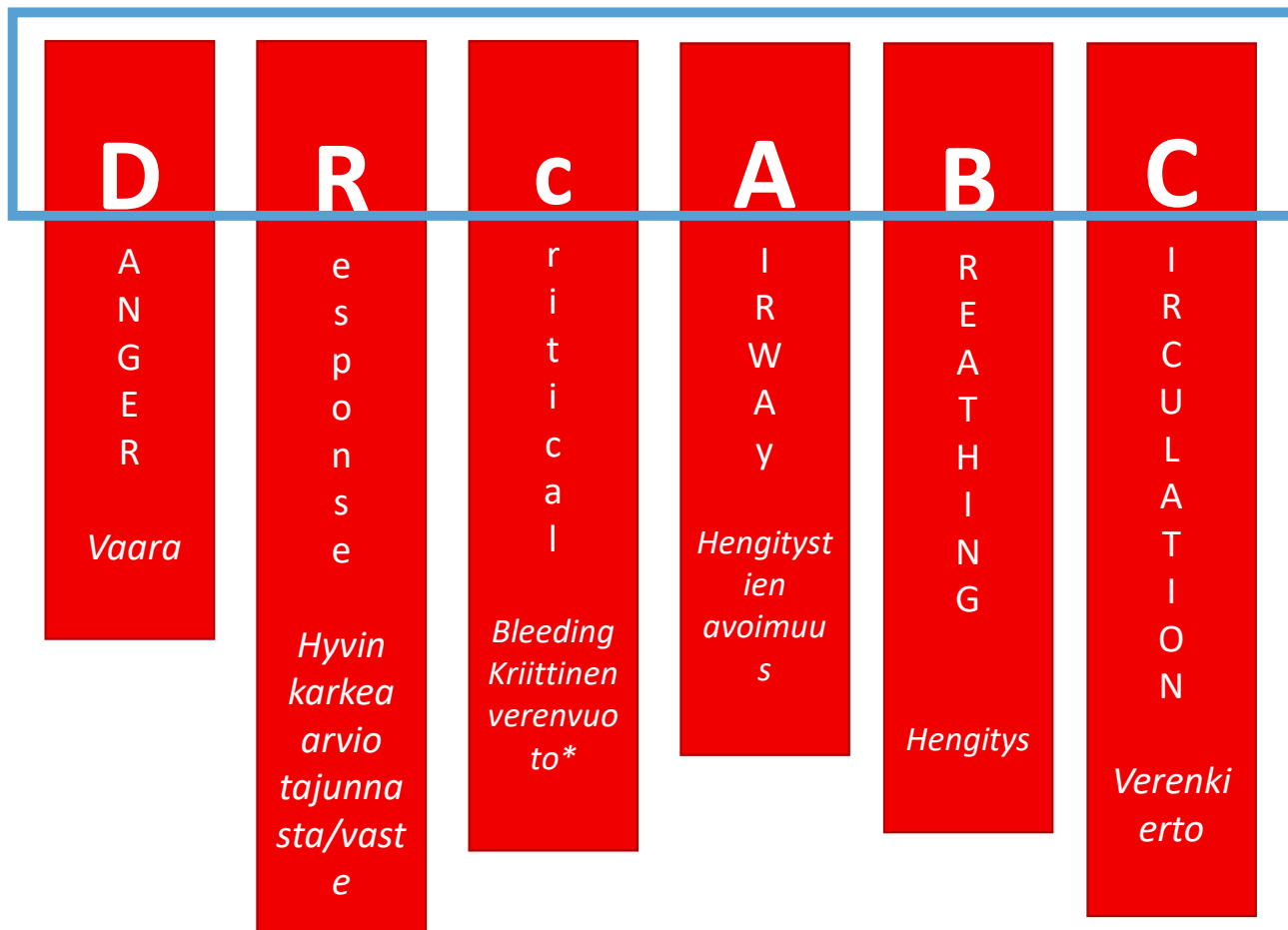
HÄTÄTILAPOTILAS ENSIVASTETASOLLA

Aikuinen

C	Hallitsematon verenvuoto
A	Ei avointa hengitystietä
B	Puhuu vain yksittäisiä sanoja Hengitystaajuus alle 10 tai yli 25 krt/min
C	Rannesyke ei tunnu Syketaajuus alle 40 tai yli 130 krt/min Systolinen verenpaine alle 100 tai yli 200 mmHg
D	Potilas ei ole heräteltävissä Potilas kouristaa

Ensiauttajan taskuopas 2023 (ei vielä julkaistu)

Euroopan elvytysneuvosto (ERC) suositaa*...

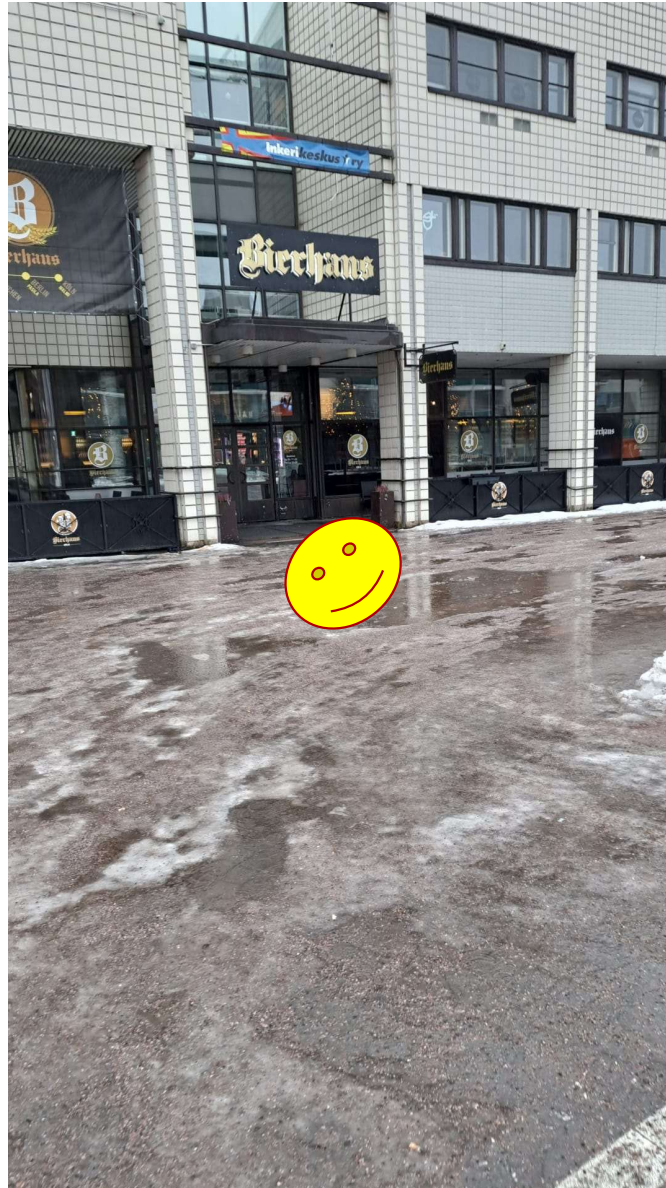
Teemu Ullgren, Suomen Punainen Risti

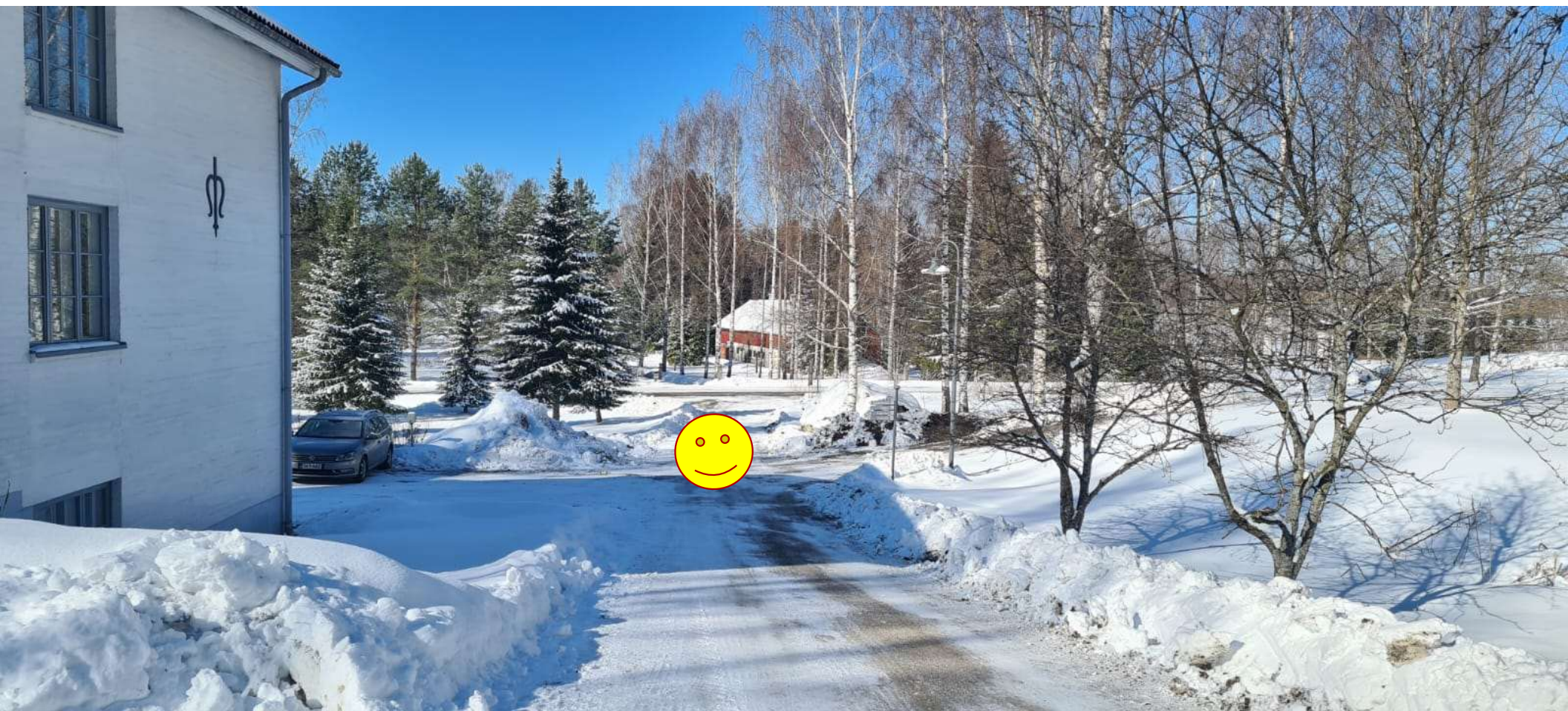

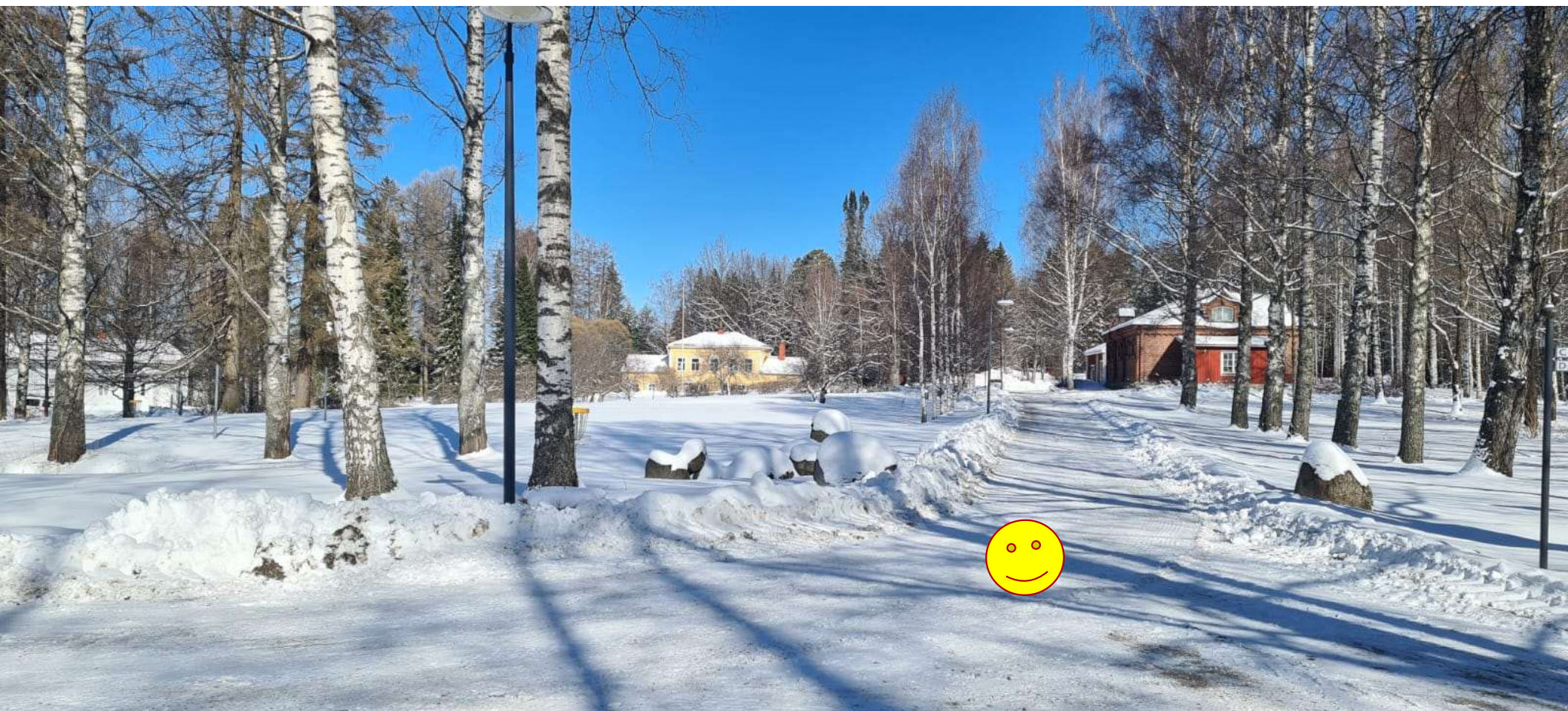

Euroopan elvytysneuvosto (ERC) suositaa*...

